

Lukuun 5:

TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille herättää huolta taiteen ammattilaisissa ja Suomen teatterikentällä. Työnhakijoiden yhdenvertaisuuden tavoite edellyttää, että laissa määritellyt työnhakijan vastuuta tarkastellaan suhteessa taidekentän todellisuuteen. Ymmärrystä taiteilijoiden työllistymisestä tulee lisätä TE-palveluissa, sillä nykyisellään työllistymispalvelut ja säädökset eivät edesauta taiteilijoiden työllistymistä. Taiteilijat käyttävät merkittävästi aikaa työllistykseen ja usein tähän työhön kuuluu myös pyrkimys työllistää muita.

Tähän astiset työnhakijoiden aktiivisuuden mittaamisen instrumentit ovat lakiuudistusten vaihtuvista nimistä riippumatta tuottaneet valtaosalle taiteilijoista tilanteen, jossa työllistymiseen johtava ja alalle aidosti soveltuva työnhakutapa on nähty erillisenä niistä (työllistymisen kannalta hyödyttömistä tai taiteilijan maineen kannalta jopa haitallisista) toimenpiteistä, joita taiteilijat tekevät TE-toimistoa varten täyttääkseen nimetyt ja viraston tunnustamat aktiivisuuden kriteerit. Jos taiteilijoita ei jatkossakaan tunnusteta oman työllistymisensä asiantuntijoiksi, haaskataan sekä yksilöiden että virastojen resursseja.

TE-palveluiden tulee teatterialan ammattilaisten kohdalla jatkossa vahvemmin tunnistaa työnhaun toimenpiteeksi apurahan ja muun rahoituksen hankkiminen, viralliset ja epäviralliset yhteydenotot työllistäviin tahoihin (kuten teatterinjohtajat, festivaalit ym. tuotantopaikat), kollegoiden väliset kehittelykeskustelut sekä itsenäinen valmistelu, teosten aiheiseen perehtyminen ja taustoittava opiskelu.

Määriteltäessä työnhakijaa koskevia tehtäviä TE-palveluiden tulee ymmärtää teatterialan ammattilaisten työllistymisen realistinen aikajänne. Käytännössä voi todeta, että jokainen teatterialan ammattilainen neuvottelee jatkuvasti muun työn tekemisen ohessa sopimuksia kahden – neljän vuoden päähän.

Yleiset huomiot -kohtaan:

Freelancer-työn ja teatterikentän työllistymisen erityispiirteitten tunnistamista ja osaamista tulee vahvistaa työvoimahallinnon ohjeistuksissa, tulkinnoissa ja ratkaisukäytännöissä, ja tämä tarve tulee huomioida toteutettaessa TE-palveluiden järjestämisvastuun siirto kuntiin.

Muun muassa seuraavat teatterialan realiteetit tulisi jatkossa tunnistaa paremmin, mikäli teatterialan ammattilaisten työnhakijoiden työttömyysetuuksia ja sosiaaliturvaa saatetaan lain nojalla kaventaa liian vähäiseksi katsotun aktiivisuuden perusteella.

- Valtaosa teatterikentän ammattilaisista on freelancereita (noin 80%)

- Freelancereiden tulovirta muodostuu monilähteisesti: apurahat, toiminimisen korvaukset, palkkatyölliset pätkät

- Eri mittaiset katkokset työllistymisessä kuuluvat alan todellisuuteen
- Yleispätevät opit ja ohjeistuksen yksilön työllistymisen edistämiseksi eivät useinkaan kohtaa teatterialan realiteettien kanssa

Työnhakijoiden yhdenvertaisuutta koskeva soveltamisohje

Kuntien työvoimapalveluiden soveltamisohjeisiin tulee kirjata, että virkailijoilla on oltava ymmärrystä epätyypillisistä työsuhteista ja kulttuurikentän työllistymisen realiteeteista sekä soveltaessaan lakia suhteessa työnhakijaan, virkailijan tulee myötämielisesti lukea työllistymisen edistämisen toimeenpiteiksi ne kaikki teot joita työnhakija on tehnyt. Kentän jaettuna huolena on, että tälläkin hetkellä vaillinainen ymmärrys suhteessa teatterialan työntekijöiden työllistymisen tarpeisiin kapenee entisestään, kun palvelu siirretään pienempään yksikköön. Vaarana nähdään myös, että eri alueilla toimivat taiteilijat joutuvat keskenään aiempaa eriarvoisempaan asemaan. Täsmentämällä kuntiin jaettavia soveltamisohjeita voitaisiin toteuttaa lakiin kirjattua lauseketta, että työnhakijoiden perusoikeuksien toteutuminen ei saa muutoksen vuoksi heikentyä.